

Τα πανεπιστήμια και η ανάπτυξη της καινοτομίας

Των **ΘΑΝΟΥ ΔΗΜΟΠΟΥΛΟΥ*** και **ΑΝΤΩΝΗ ΛΙΒΙΕΡΑΤΟΥ****

Σε μια εποχή ραγδαίων μεταβολών με κινητήριο δύναμη τις τεχνολογίες, όπως η τεχνητή νοημοσύνη και η μηχανική μάθηση, διαφοροποιούνται ριζικά οι διαδικασίες της μάθησης και της έρευνας, οι οποίες θα βασίζονται όλο και περισσότερο στην καινοτομία και στον πειραματισμό.

Ο «δάσκαλος» της νέας εποχής θα πρέπει να εστιάζει τόσο στην καλλιέργεια δεξιοτήτων και εξειδικευμένης γνώσης όσο και στη χρήση τεχνολογιών αιχμής. Οφείλει να ενισχύει την ικανότητα του μαθητή να δημιουργεί και να συνεργάζεται, ενώ παράλληλα να αναπτύσσει κρίσιμες κοινωνικές δεξιότητες όπως η επικοινωνία, η επιχειρηματολογία και η σύνθεση. Οι αυριανοί επιστήμονες δεν θα πρέπει να φοβούνται την αλλαγή, αλλά αντιθέτως να συναρπάζονται από τις νέες προκλήσεις και να είναι έτοιμοι να «καινοτομούν».

Για να συμβεί όμως αυτό, το πανεπιστήμιο θα πρέπει να αποτελεί δημιουργικό χώρο ανάπτυξης και προώθησης καινοτόμων ιδεών, εφαρμόζοντας διαδικασίες ανάδειξης ερευνητικών αποτελεσμάτων, τα οποία θα οδηγούν σε νέα προϊόντα και υπηρεσίες. Θα πρέπει, επίσης, το πλαίσιο (εθνικό, νομικό, κοινωνικό,

οικονομικό) στο οποίο κινείται ένα πανεπιστημιακό ίδρυμα, να συμβάλλει στην ανάπτυξη της καινοτομίας. Τι συμβαίνει, όμως, με την έρευνα και την καινοτομία στη χώρα μας;

Με βάση την ετήσια έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η χώρα μας έχει πραγματοποιήσει σημαντικό άλμα σε θέματα καινοτομίας την περίοδο 2014-2021. Η επίδοσή της έχει αυξηθεί πάνω από 25 ποσοστιαίες μονάδες, ενώ οι αντίστοιχες επιδόσεις της Ε.Ε. έχουν αυξηθεί κατά μέσον όρο 12,5 ποσοστιαίες μονάδες. Παρά την πρόοδο αυτή, η χώρα μας παραμένει κάτω από τον μέσο όρο της Ε.Ε., καταλαμβάνοντας την 20ή θέση μεταξύ των 27 κρατών-μελών. Με ποιον τρόπο μπορούν τα πανεπιστήμια και οι δημόσιοι ερευνητικοί φορείς να συμβάλουν στην αντιστροφή της εικόνας;

Σε σχέση με τον μέσο όρο της Ε.Ε., η Ελλάδα υστερεί στις δαπάνες για έρευνα και ανάπτυξη. Σημαντική αιτία παραμένει η περιορισμένη αξιοποίηση των ερευνητικών αποτελεσμάτων των πανεπιστημίων, εξαιτίας της μη συστηματικής διασύνδεσης των επιχειρήσεων με αυτά, καθώς και της χαμηλής ακαδημαϊκής επιχειρηματικότητας. Παρά την αυξημένη επιστημονική

παραγωγή και τη χρηματοδότηση της έρευνας, η διαδικασία κατοχύρωσης της διανοητικής ιδιοκτησίας παραμένει δύσκολη. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα, οι Έλληνες πανεπιστημιακοί να επιλέγουν τον δρόμο της δημοσίευσης έναντι της κατοχύρωσης και αξιοποίησης.

Επιπροσθέτως, θα πρέπει να επισημανθεί ότι το σημαντικότερο ποσοστό των νέων επιχειρηματικών εγχειρημάτων, στην ελληνική οικονομία, αφορά την «επιχειρηματικότητα ανάγκης». Λόγω έλλειψης άλλων δυνατοτήτων, οι νέοι επιστήμονες συνήθως στρέφονται σε κλάδους υπηρεσιών όπου δεν αξιοποιούνται καινοτόμοι ιδέες και εφαρμογές. Αυτό απογοητεύει αρκετούς νέους αποφοίτους, ειδικά κατόχους διδακτορικών διπλωμάτων, οι οποίοι αναζητούν στο εξωτερικό καλύτερες συνθήκες.

Εμείς, στο Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών (ΕΚΠΑ), καταβάλλουμε ιδιαίτερα σοβαρή προσπάθεια ενίσχυσης της παραγωγής έρευνας και της αξιοποίησης των αποτελεσμάτων της για την παραγωγή ωφέλιμων, καινοτόμων προϊόντων και υπηρεσιών για το κοινωνικό σύνολο. Το Κέντρο Καινοτομίας και Επιχειρηματικότητας «Αρχιμή-

δης», το οποίο ξεκίνησε τη λειτουργία του το φθινόπωρο του 2019, αποτελείται από το Γραφείο Μεταφοράς Τεχνολογίας και τον Επιχειρηματικό Επιταχυντή του ΕΚΠΑ. Τα μέλη ΔΕΠ, οι ερευνητές, οι φοιτητές και οι απόφοιτοι του ΕΚΠΑ που επιθυμούν είτε να αξιοποιήσουν τα ερευνητικά τους αποτελέσματα είτε να επιταχύνουν την επιχειρηματική διαδικασία από την ιδέα στην αγορά, μπορούν να επωφεληθούν των υπηρεσιών του Κέντρου.

Όμως η πολιτεία θα πρέπει να αναλάβει δράσεις σχετικά με την ουσιαστική υποστήριξη της δημιουργίας επιχειρήσεων τεχνολογικών και της διευκόλυνση της κατοχύρωσης της διανοητικής ιδιοκτησίας. Χρειαζόμαστε ένα ευρύτερο οικονομικό πλαίσιο ανάπτυξης της καινοτομίας, περισσότερο φιλικό και ψηφιακά προσανατολισμένο προς την επένδυση, με ταυτόχρονη άρση όλων των γραφειοκρατικών αγκυλώσεων.

* Ο κ. Θάνος Δημόπουλος είναι καθηγητής της Ιατρικής Σχολής και πρύτανης του ΕΚΠΑ.

** Ο κ. Αντώνης Λιβιεράτος είναι επίκουρος καθηγητής στο Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων και Οργανισμών του ΕΚΠΑ.